

<http://congress.eab.org.tr>

FULL TEXT BOOK

28 - 31 MAY 2015

VII. INTERNATIONAL CONGRESS OF EDUCATIONAL RESEARCH

“Educational Policy in the 21st Century:
Evidence, Research, Innovation and Values”

Muğla Sıtkı Koçman University

Designed by Enver YOLCU

WERA
The World Education
Research Association

European Educational
Research Association

The International
Association Of Qualitative Inquiry

International
Association Of
Educators

The Seventh International Congress of Educational Research

**"Educational Policy in the 21st Century:
Evidence, Research, Values & Innovation"**

28 - 31 May, 2015

Muğla Sıtkı Koçman University

**Organized by
Turkish Educational Research Association & Muğla Sıtkı Koçman University
In collaboration with
International Association of Educators
European Educational Research Association
World Education Research Association, International Association of Qualitative
Inquiry &
Ministry of National Education 2014**

7. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi

Kongre Bildiri Özet Kitabı

ISBN - 978-605-60682-7-0

Presidents of the Congress

Prof. Dr. Mustafa Volkan COŞKUN
Dean of the Faculty of Education
Muğla Sıtkı Koçman University

Assoc. Prof. Dr. Mustafa Yunus ERYAMAN
President of Turkish Educational Research Association

Chairs of the Organization Committee

Prof.Dr. Nevide AKPINAR DELLAL
Muğla Sıtkı Koçman University
Yrd. Doç. Dr. Gürkan ERGEN
Turkish Educational Research Association
Yrd. Doç. Dr. Martina RIEDLER
International Association of Educators

ADVISORY BOARD

Prof. Dr. A. Göksel AĞARGÜN	Yıldız Technical University
Prof. Dr. Abdurrahman TANRIÖĞEN	Pamukkale University
Prof. Dr. Adil TÜRKOĞLU	Adnan Menderes University
Prof. Dr. Adnan BAKİ	Karadeniz Technical University
Prof. Dr. Adnan TEPECİK	Başkent University
Prof. Dr. Ahmet DUMAN	Muğla Sıtkı Koçman University
Prof. Dr. Ahmet İNAM	Orta Doğu Technical University
Prof. Dr. Alberto CRESCENTINI	University of Applied Science of Southern Switzerland
Prof. Dr. Ali BALCI	Ankara University
Prof. Dr. Ali İlker GÜMÜŞELİ	Okan University
Prof. Dr. Ali ŞİMŞEK	Anadolu University
Prof. Dr. Ali YILDIRIM	Orta Doğu Technical University
Prof. Dr. Arslan KALKAVAN	Dumlupınar University
Prof. Dr. Asuman Seda SARACALOĞLU	Adnan Menderes University
Prof. Dr. Ayşe AKYEL	Yeditepe University
Prof. Dr. Ayşe Rezan ÇEÇEN EROĞUL	Muğla Sıtkı Koçman University
Prof. Dr. Ayşen BAKİOĞLU	Marmara University

Prof. Dr. Aytekin İŞMAN	Sakarya University
Prof. Dr. Ayten GENÇ	Hacettepe University
Prof. Dr. Bertram BRUCE	Illinois University
Prof. Dr. Bilal YÜCEL	Cumhuriyet University
Prof. Dr. Binnur YEŞİLYAPRAK	Ankara University
Prof. Dr. Birsen TÜTÜNİŞ	İstanbul Aydın University
Prof. Dr. Brian CHALKLEY	Plymouth University
Prof. Dr. Bünyamin ÖZGÜLTEKİN	Trakya University
Prof. Dr. Candan ÜLKÜ	Mersin University
Prof. Dr. Cemal Yıldız	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Cemalettin ŞAHİN	Gazi University
Prof. Dr. Christoph WULF	Freie Universität Berlin
Prof. Dr. David BLOOME	The Ohio State University
Prof. Dr. Davide ANTOGNAZZA	University of Applied Science of Southern Switzerland
Prof. Dr. Durmuş YILMAZ	Konya Selçuk University
Prof. Dr. Emanuele BERGER	University of Applied Science of Southern Switzerland
Prof. Dr. Emine Rüya ÖZMEN	Gazi University
Prof. Dr. Emrullah İŞLER	Gazi University
Prof. Dr. Erdal ZORBA	Gazi University
Prof. Dr. Esmahan AĞAOĞLU	Anadolu University
Prof. Dr. Esra ÖMEROĞLU	Gazi University
Prof. Dr. Ferhan ODABAŞI	Anadolu University
Prof. Dr. Feruzan GÜNDOĞAR	Marmara University
Prof. Dr. Filomena CAPUCHO	Catholic University
Prof. Dr. Gazanfer DOĞU	Abant İzzet Baysal University
Prof. Dr. Gölge SEFEROĞLU	Orta Doğu Technical University
Prof. Dr. H. Şule AYCAN	Muğla Sıtkı Koçman University
Prof. Dr. Hacı Halil USLUCAN	Duisburg-Essen University
Prof. Dr. Hafize KESER	Ankara University
Prof. Dr. Hakkı YAZICI	Afyonkarahisar Kocatepe University
Prof. Dr. Halil İbrahim YALIN	Gazi University
Prof. Dr. Hamidullah BALTABAYEV	Özbekistan Milli University
Prof. Dr. Hasan BACANLI	Gazi University
Prof. Dr. Hasan COŞKUN	Gaziosmanpaşa University
Prof. Dr. Hayati AKYOL	Gazi University
Prof. Dr. Heike ROLL	Duisburg-Essen University
Prof. Dr. Hüseyin KIRAN	Pamukkale University
Prof. Dr. Hüsnü BAYSAL	Çanakkale Onsekiz Mart University
Prof. Dr. İbrahim ATALAY	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. İbrahim YOLDAŞEV	Taşkent Pedagoji University

Prof. Dr. İsmet ÇETİN	Gazi University
Prof. Dr. Jelena PETRUCIJOVA	University of Ostrava
Prof. Dr. Kasım EğİT	Ege University
Prof. Dr. Kasım KARAKÜTÜK	Ankara University
Prof. Dr. Katia F. CANTONE-ALTINTAŞ	Duisburg-Essen University
Prof. Dr. Kemal YÜCE	Çanakkale Onsekiz Mart University
Prof. Dr. Kerstin MERZ-ATALIK	Ludwigsburg University
Prof. Dr. Kılışhan BAYAR	Muğla Sıtkı Koçman University
Prof. Dr. Kwok Keung HO	Hong Kong Institute of Education
Prof. Dr. Lale ALTINKURT	Muğla Sıtkı Koçman University
Prof. Dr. Liora BRESLER	Illinois University
Prof. Dr. Luca SCIARONI	University of Applied Science of Southern Switzerland
Prof. Dr. M. Akiş ZİYAGİL	Amasya University
Prof. Dr. M.Fatih KİRİŞCİOğLU	Gazi University
Prof. Dr. M.Hamil NAZİK	Gazi University
Prof. Dr. Mehmet Durdu KARSLI	Çanakkale Onsekiz Mart University
Prof. Dr. Mehmet ÇELİK	Muğla Sıtkı Koçman University
Prof. Dr. Mehmet GÜNDOğDU	Mersin University
Prof. Dr. Mehmet GÜROL	Fırat University
Prof. Dr. Mehmet ŞİŞMAN	Eskişehir Osmangazi University
Prof. Dr. Meral UYSAL	Ankara University
Prof. Dr. Metehan UZUN	Çanakkale Onsekiz Mart University
Prof. Dr. Murat ALTUN	Uludağ University
Prof. Dr. Mustafa ARSLAN	Yıldız Technical University
Prof. Dr. Mustafa AYDOğDU	Gazi University
Prof. Dr. Mustafa ÇAKIR	Anadolu Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa KAÇALİN	Marmara University
Prof. Dr. Mustafa SAFRAN	Gazi University
Prof. Dr. Mustafa SAğLAM	Anadolu University
Prof. Dr. Mustafa Volkan COŞKUN	Muğla Sıtkı Koçman University
Prof. Dr. Nazım Hikmet POLAT	Gazi University
Prof. Dr. Necdet HAYTA	Gazi University
Prof. Dr. Nevide AKPINAR DELLAL	Muğla Sıtkı Koçman University
Prof. Dr. Nihat AYCAN	Muğla Sıtkı Koçman University
Prof. Dr. Nizameddin MAHMUDOV	Taşkent Pedagoji University
Prof. Dr. Nuray SUNGUR	Kocaeli University
Prof. Dr. Nurettin ŞAHİN	Muğla Sıtkı Koçman University
Prof. Dr. Oğuz ÖCAL	Gazi University
Prof. Dr. Okan YAŞAR	Çanakkale Onsekiz Mart University
Prof. Dr. Onur Bilge KULA	Hacettepe Üniversitesi

Prof. Dr. Osman İMAMOĞLU	Ondokuz Mayıs University
Prof. Dr. Peter McLAREN	University of California
Prof. Dr. Phil. Sigrid Tschöpe-SCHEFFLER	Fachhochschule Köln
Prof. Dr. Ramazan ÖZEY	Marmara University
Prof. Dr. Rasim KALE	Karadeniz Technical University
Prof. Dr. Rauf YILDIZ	Çanakkale Onsekiz Mart University
Prof. Dr. Recep DUYMAZ	Trakya University
Prof. Dr. Recep SONGÜN	Yaşar University
Prof. Dr. Remzi Y. KINCAL	Çanakkale Onsekiz Mart University
Prof. Dr. Rengin ZEMBAT	Marmara University
Prof. Dr. Reşide KABADAYI	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Rıfat MİSER	Ankara University
Prof. Dr. Roddy GALLACHER	Metropolitan University
Prof. Dr. Rupprecht BAUR	Duisburg-Essen University
Prof. Dr. Salih ÇEPNİ	Karadeniz Technical University
Prof. Dr. Salih UŞUN	Muğla Sıtkı Koçman University
Prof. Dr. Selahaddin ÖĞÜLMÜŞ	Ankara University
Prof. Dr. Selahattin TURAN	Eskişehir Osmangazi University
Prof. Dr. Sema KANER	Ankara University
Prof. Dr. Servet BAYRAM	Marmara University
Prof. Dr. Sevilay Yadigar EĞİT	Ege University
Prof. Dr. Sevinç SAKARYA MADEN	Trakya Üniversitesi
Prof. Dr. Şuayip KARAKAŞ	Gazi University
Prof. Dr. Tahir BALCI	Çukurova Üniversitesi
Prof. Dr. Tahsin AKTAŞ	Gazi University
Prof. Dr. Timur KOCAOĞLU	Michigan University
Prof. Dr. Tözün ISSA	Metropolitan University
Prof. Dr. Turan AKBAŞ	Çukurova University
Prof. Dr. Tülin POLAT	İstanbul University
Prof. Dr. Udo KERN	Universität Rostck
Prof. Dr. V. Doğan GÜNAY	Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Vedat ÖZSOY	TOBB ETÜ
Prof. Dr. Yang CHANGYONG	Southwest China Normal University
Prof. Dr. Yasemin BAYYURT	Boğaziçi University
Prof. Dr. Yavuz AKPINAR	Boğaziçi University
Prof. Dr. Yusuf Ziya ERDİL	Muğla Sıtkı Koçman University
Assoc. Prof. Dr. Abdullah ŞAHİN	Çanakkale Onsekiz Mart University
Assoc. Prof. Dr. Ali YAKICI	Gazi University
Assoc. Prof. Dr. Ayşe OĞUZ ÜNVER	Muğla Sıtkı Koçman University
Assoc. Prof. Dr. Atılğan ERÖZKAN	Muğla Sıtkı Koçman University

Assoc. Prof. Dr. Banu AKTÜRKOğLU	Hacettepe University
Assoc. Prof. Dr. Bilal DUMAN	Muğla Sıtkı Koçman University
Assoc. Prof. Dr. Cemal Ergin EKİNCİ	Muğla Sıtkı Koçman University
Assoc. Prof. Dr. Cengiz ARSLAN	İnönü University
Assoc. Prof. Dr. Çiğdem ÜNAL	Hacettepe University
Assoc. Prof. Dr. Eda ÜSTÜNEL	Muğla Sıtkı Koçman University
Assoc. Prof. Dr. Fatih KILINÇ	Süleyman Demirel University
Assoc. Prof. Dr. Feride BACANLI	Gazi University
Assoc. Prof. Dr. Gülden UYANIK BALAT	Marmara University
Assoc. Prof. Dr. Gürsoy AKÇA	Muğla Sıtkı Koçman University
Assoc. Prof. Dr. Hasan ŐEKER	Muğla Sıtkı Koçman University
Assoc. Prof. Dr. Hikmet ASUTAY	Trakya University
Assoc. Prof. Dr. İlhan VARANK	Yıldız Technical University
Assoc. Prof. Dr. İklim ÇITAK KARAKAYA	Muğla Sıtkı Koçman University
Assoc. Prof. Dr. İzzet GÖRGEN	Muğla Sıtkı Koçman University
Assoc. Prof. Dr. Kasım YILDIRIM	Muğla Sıtkı Koçman University
Assoc. Prof. Dr. Mehmet Gürhan KARAKAYA	Muğla Sıtkı Koçman University
Assoc. Prof. Dr. Mukadder SEYHAN YÜCEL	Trakya University
Assoc. Prof. Dr. Necdet AYKAÇ	Muğla Sıtkı Koçman University
Assoc. Prof. Dr. Nevin AKDOLUN BALKAYA	Muğla Sıtkı Koçman University
Assoc. Prof. Dr. Nilgün AÇIK ÖNKAŞ	Muğla Sıtkı Koçman University
Assoc. Prof. Dr. Oğuz ÖZDEMİR	Muğla Sıtkı Koçman University
Assoc. Prof. Dr. Ömer ÇAKIR	Çankırı Karatekin University
Assoc. Prof. Dr. Özgür YILDIZ	Muğla Sıtkı Koçman University
Assoc. Prof. Dr. Sabahattin DENİZ	Muğla Sıtkı Koçman University
Assoc. Prof. Dr. Sabri ŐİDEKLİ	Muğla Sıtkı Koçman University
Assoc. Prof. Dr. Sevinç HATİPOğLU	İstanbul University
Assoc. Prof. Dr. Süleyman CAN	Muğla Sıtkı Koçman University
Assoc. Prof. Dr. Őendil CAN	Muğla Sıtkı Koçman University
Assoc. Prof. Dr. Őerife ÜNVER	Hacettepe University
Assoc. Prof. Dr. Şevki KÖMÜR	Muğla Sıtkı Koçman University
Assoc. Prof. Dr. Yunus ALYAZ	Uludağ University
Assoc. Prof. Dr. Zeynep HAMAMCI	Gaziantep University
Assist. Prof. Dr. Abdullah Cem ÖZAL	Muğla Sıtkı Koçman University
Assist. Prof. Dr. Aslı TAYLI	Muğla Sıtkı Koçman University
Assist. Prof. Dr. Ayalp TALUN İNCE	Muğla Sıtkı Koçman University
Assist. Prof. Dr. Aylin ÇAM	Muğla Sıtkı Koçman University
Assist. Prof. Dr. Aynur BİLİR	Muğla Sıtkı Koçman University
Assist. Prof. Dr. Burçak BOZ	Muğla Sıtkı Koçman University
Assist. Prof. Dr. Çiğdem A. KARADEMİR	Muğla Sıtkı Koçman University

Assist. Prof. Dr. Didem ÇETİN	Muğla Sıtkı Koçman University
Assist. Prof. Dr. Emine İL	Muğla Sıtkı Koçman University
Assist. Prof. Dr. Evrim ERBİLGİN	Muğla Sıtkı Koçman University
Assist. Prof. Dr. Fatma TEZCAN	Muğla Sıtkı Koçman University
Assist. Prof. Dr. Hakan IŐIK	Muğla Sıtkı Koçman University
Assist. Prof. Dr. Hatice FIRAT	Muğla Sıtkı Koçman University
Assist. Prof. Dr. Kevser ÖZAYDINLIK	Muğla Sıtkı Koçman University
Assist. Prof. Dr. Melek A. KARAKUŐ	Muğla Sıtkı Koçman University
Assist. Prof. Dr. Mustafa GİRGIN	Muğla Sıtkı Koçman University
Assist. Prof. Dr. Müge ADNAN	Muğla Sıtkı Koçman University
Assist. Prof. Dr. Necla EKİNCİ	Muğla Sıtkı Koçman University
Assist. Prof. Dr. Nigar İPEK	Muğla Sıtkı Koçman University
Assist. Prof. Dr. Osman RAŐIT	Muğla Sıtkı Koçman University
Assist. Prof. Dr. ner ÇELİKKALELİ	Muğla Sıtkı Koçman University
Assist. Prof. Dr. Özden FİDAN	Muğla Sıtkı Koçman University
Assist. Prof. Dr. RaŐit AVCI	Muğla Sıtkı Koçman University
Assist. Prof. Dr. Sedat İNCE	Muğla Sıtkı Koçman University
Assist. Prof. Dr. Semra TİCAN BAŞARAN	Muğla Sıtkı Koçman University
Assist. Prof. Dr. Uğur DOğAN	Muğla Sıtkı Koçman University
Assist. Prof. Dr. Vural HOŐGÖRÜR	Muğla Sıtkı Koçman University
Assist. Prof. Dr. Zafer TANGÜLÜ	Muğla Sıtkı Koçman University
Assist. Prof. Dr. Sabriye SEZER İKİZ	Muğla Sıtkı Koçman University
Assist. Prof. Dr. Suat CAKOVA	Muğla Sıtkı Koçman University
Assist. Prof. Dr. Nancy Steele-MAKASCİ	Utah Valley University
Assist. Prof. Dr. Raul Alberto MORA VELEZ	Universidad Pontificia Bolivariana
Dr. Vahap ÖZPOLAT	Milli Eğitim Bakanlığı

Presidents of the Congress

Prof. Dr. Mustafa Volkan COŞKUN
Dean of the Faculty of Education
Muğla Sıtkı Koçman University

Assoc. Prof. Dr. Mustafa Yunus ERYAMAN
President of Turkish Educational Research Association

ORGANIZATION COMMITTEE

Chairs of the Organization Committee

Prof.Dr. Nevide AKPINAR DELLAL
Muğla Sıtkı Koçman University

Yrd. Doç. Dr. Gürkan ERGEN
Turkish Educational Research Association

Yrd. Doç. Dr. Martina RIEDLER
International Association of Educators

Members of the Organization Committee

Prof. Dr. Dinçay KÖKSAL	Çanakkale Onsekiz Mart University
Prof. Dr. Bertram Bruce	University of Illinois
Prof. Dr. Francesco Sidoti	University of Laquila
Prof. Dr. Ursula Neumann	University of Hamburg
Prof. Dr. Edwin Keiner	University of Nürnberg
Prof. Dr. Davide Antognazza	Uni. of Applied Science of Southern Switzerland
Prof. Dr. Yang CHANGYONG	University of Southwest China Normal
Prof. Dr. Salih UŞUN	Muğla Sıtkı Koçman University
Assoc. Prof. Dr. Şevki KÖMÜR	Muğla Sıtkı Koçman University
Assoc. Prof. Dr. Eda ÜSTÜNEL	Muğla Sıtkı Koçman University
Assoc. Prof. Dr. Nilgün AÇIK ÖNKAŞ	Muğla Sıtkı Koçman University
Assoc. Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ	Çanakkale Onsekiz Mart University
Assoc. Prof. Dr. Yahya ALTINKURT	Muğla Sıtkı Koçman University
Assist. Prof. Dr. Ayalp TALUN İNCE	Muğla Sıtkı Koçman University
Assist. Prof. Dr. Didem ÇETİN	Muğla Sıtkı Koçman University
Assist. Prof. Dr. Sedat İNCE	Muğla Sıtkı Koçman University

Assist. Prof. Dr. Nigar İPEK	Muğla Sıtkı Koçman University
Assist. Prof. Dr. Hakan DEDEOğLU	Hacettepe University
Assist. Prof. Dr. Enver YOLCU	Çanakkale Onsekiz Mart University
Assist. Prof. Dr. Necati CERRAHOğLU	Çanakkale Onsekiz Mart University
Assist. Prof. Dr. Semra TİCAN BAŞARAN	Muğla Sıtkı Koçman University
Lecturer Zekeriya BİNGÖL	Muğla Sıtkı Koçman University
Res. Assist. Dr. Fatih KANA	Çanakkale Onsekiz Mart University

Secretary

Res. Assist. Şengül BALKAYA	Muğla Sıtkı Koçman University
Res. Assist. Orçin KARADAğ	Muğla Sıtkı Koçman University
Res. Assist. Hazal ÇEPİK	Muğla Sıtkı Koçman University
Res. Assist.Ömer KOÇER	Çanakkale Onsekiz Mart University
Res. Assist. Mustafa GÖNÜLAL	Çanakkale Onsekiz Mart University
Tayfun TAŞBİLEK	Çanakkale Onsekiz Mart University

Program Kurulları

- AB Eğitim Programları
- Çevre Eğitimi
- Çocuk Gelişimi ve Eğitimi
- Demokrasi ve İnsan Hakları Eğitimi
- Değerler ve Sevgi Eğitimi
- Din Eğitimi
- Eğitim Felsefesi
- Eğitim Politikaları
- Eğitim Programları ve Öğretim
- Eğitim Psikolojisi
- Eğitim Sosyolojisi
- Eğitim Tarihi
- Eğitim Teknolojisi
- Eğitim Yönetimi
- Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme
- Eğitimde Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
- Fen Bilimleri Eğitimi
- Güzel Sanatlar Eğitimi
- Halk Eğitimi ve Yaşam Boyu Öğrenme
- İlköğretim
- Matematik Eğitimi
- Medya Okur Yazarlığı
- Mesleki ve Teknik Eğitim
- Mühendislik Eğitimi
- Okul Öncesi Eğitimi
- Öğretmen Yetiştirme
- Özel Eğitim
- Sağlık Eğitimi
- Sosyal Bilimler Eğitimi
- Spor Bilimleri Eğitimi
- Türkçe Eğitimi
- Türkçe Konuşan Cumhuriyetlerin Eğitim Prog.
- Yabancı Diller Eğitimi
- Yükseköğretim

Divisions

- EU Education Programs
- Environmental Education
- Child Development and Education
- Democracy and Human Rights Education
- Value & Pedagogy of Human Love
- Religious Education
- Philosophy of Education
- Educational Policy Studies
- Curriculum and Instruction
- Educational Psychology
- Educational Sociology
- History of Education
- Instructional Technologies
- Educational Administration
- Educational Measurement and Evaluation
- Counseling Psychology
- Science Education
- Fine Arts Education
- Public Education and Life Long Learning
- Elementary Education
- Mathematics Education
- Media Literacy
- Technical and Vocational Education
- Engineering Education
- Early Childhood Education
- Teacher Education
- Special Education
- Health Education
- Social Studies Education
- Physical Training and Sports Education
- Turkish Education
- Turkic Countries Educational Programs
- Foreign Languages Education
- Higher Education

BÖLÜM 17	543
MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM.....	543
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BÖLÜM SEÇME NEDENLERİNİN ÖNEM-PERFORMANS ANALİZİYLE İNCELENMESİ: ORTACA MESLEK YÜKSEKOKULU ÖRNEĞİ	544
HAVACILIK KONUSUNDA ÖNLİSANS DÜZEYİNDE VERİLEN EĞİTİMLERİN ÜLKEMİZ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	555
EĞİTİM ÇALIŞANLARININ BİLGİ İHTİYACI ALGISININ ÇALIŞMA MOTİVASYONUNA ETKİSİ: BİR ARAŞTIRMA.....	564
BÖLÜM 18	597
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ.....	597
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ.....	598
SAFETY AND RISK: BENEFITS OF OUTDOOR PLAY FOR CHILD EDUCATION.....	611
BÖLÜM 19	637
ÖĞRETMEN YETİŞTİRME	637
THE PLACE OF CULTURE IN EFL CLASSROOMS: STUDENT TEACHERS' PERSPECTIVE.....	638
SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ TOPLUMA HİZMET UYGULAMALARI DERSİNE YÖNELİK ALGILARI: BİR METAFORİK ÇALIŞMA	646
KÜLTÜREL DEĞERLERİN GÖRSEL HİKAYELER YOLUYLA AKTARILMASI	657
ÖĞRETMEN ADAYLARININ DİJİTAL OKUMA-YAZMA BECERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	664
BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ LİSANS EĞİTİMLERİNE İLİŞKİN MEMNUNİYET DÜZEYLERİNİN GELECEK BEKLENTİLERİNE ETKİSİ	665
TÜRKİYE'DEKİ ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SÜRECİNDEKİ ÖĞRETMENLİK UYGULAMALARINA AVRUPA'DA GERÇEKLEŞTİRİLEN ÖĞRETMEN YETİŞTİRME PROGRAMLARI İLE İLGİLİ REFORMLAR IŞIĞINDA BİR BAKIŞ	677
ÖĞRETMENLERİN ÇOKKÜLTÜRLÜ SINIF ORTAMI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ.....	687
BÖLÜM 20	709
ÖZEL EĞİTİM.....	709
BİLİMSEL YARATICILIK TESTİ GELİŞTİRİLMESİ: ÜSTÜN ZEKALI LİSE ÖĞRENCİLERİ.....	710
ÖZEL EĞİTİME MUHTAÇ ÇOCUKLARDA PSİKO-MOTOR VE PSİKO-SOSYAL GELİŞİMİN DESTEKLENMESİNDE SPORA KATILIMIN ÖNEMİ	721
OTİSTİK ÇOCUKLARDA HAREKET EĞİTİMİNİN MOTOR BECERİ ÖĞRENİMİ VE SOSYAL GELİŞİM ÜZERİNE ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	726

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ

Yrd. Doç. Dr. Vuslat OĞUZ
Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi
İlköğretim Bölümü, Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı
MERSİN/TURKEY
vuslat.oguz@mersin.edu.tr

ÖZET

Bu araştırmada, okul öncesi öğretmeni adaylarının problem çözme becerileri ile cinsiyetleri, sınıf düzeyleri ve öğrenim türleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının saptanması amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Okul Öncesi Öğretmenliği programına devam eden birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıfa devam eden öğrencilerden araştırmanın veri toplama aracını gönüllü olarak, tam ve doğru biçimde yanıtlayan 310 okul öncesi öğretmeni adayı oluşturmaktadır. Araştırmada veriler, “Kişisel Bilgi Formu” ile “Problem Çözme Envanteri” aracılığı ile elde edilmiştir. Verilerin analizinde Mann Whitney U Testi ve Kruskal Wallis H Testi kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda; okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme becerilerinin cinsiyete ve öğrenim türüne göre anlamlı olarak değişmediği ($p>.05$); ancak sınıf düzeyine göre anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur ($p<.05$).

Anahtar Kelimeler: Problem çözme becerisi, okul öncesi öğretmen adayı

ABSTRACT

In this research, it is aimed to determine the problem solving skills of preschool teacher in terms of the variables “gender”, “the class level” and “education type” (formal education and evening education)”. Sampling of the research includes 310 students, in first, second, third, fourth class, attending the program in pre-school education of Elementary Education Department of Faculty of Education at Mersin University in Mersin, Turkey. As data collection tools, “Personal Information Form”, “Problem Solving Inventory” were used. The data was analyzed by using analysis Mann Whitney U Test and Kruskal Wallis H Test. According to the results, it is obtained that gender and “education type” do not significantly affect the problem solving skills of preschool teacher candidates ($p>.05$). The class levels of the preschool teacher candidates caused a meaningful difference in the problem solving skills score of preschool teacher candidates ($p<.05$).

Key Words: Problem-solving skills, preschool teacher candidates

GİRİŞ

Eğitim ve öğretim süreçlerinde problemler, öğretmen adayları için kaçırılmayacak birer şanstır. Öğretmen adayları, mevcut ve olası problemlere alternatif çözüm yolları buldukça akademik benlik algıları gelişir. Problemlerin etkili, aktif, doğru ve mantıklı olarak çözülebilmesi için öncelikle problemin algılanması, hissedilmesi, tanımlanması, çözüme dair hipotezlerin kurulması, çözüm yollarının alternatiflendirilmesi ve çözümün gerçekleştirilmesi gerekir (Duman, 2009). Her problem durumu bir diğerinden farklılıklar gösterebilir. Belirli bir durumda, zamanda, konumda, kişide veya örgütte sonuç alan bir çözüm seçeneği, aynı problemle karşılaşılan bir başka durumda, zamanda, konumda, kişide veya örgütte sonuç alan bir çözüm seçeneği olmayabilir. Bu, hem problemlerin hem de çözümlerinin değişken olabileceğini göstermektedir. Bu da problem çözme sürecinin karmaşıklığını ortaya koymaktadır. Bu değişkenlik ve karmaşıklık, probleme çözüm üretmek durumunda bulunanların, problem çözme becerisine sahip olmalarının ne denli önemli olduğunu göstermektedir (Konan, 2013).

Problemler, genellikle belirsizlik, doğruluk ve gerçekliğinden emin olunmayan durumlarda oluşur. Problem, bir kişinin amacına ulaşmasını engelleyen, insan zihnini karıştıran, bireyi rahatsız eden, çözümlenmesi gerekli durumdur (Adair, 2000; Bingham, 1983; Duman, 2009; Kalaycı, 2006). Huilt (1992), problemi bir ortamdan ya da durumdan daha çok tercih edilen başka bir ortama ya da duruma geçiş sırasında kişinin önüne çıkan engeller ya da zorluklar olarak ifade etmiştir. Problemlerle karşılaşan kişi, problemi çözebilmek için problemler karşısında neler yapabildiğini saptar, kendisini tanıır. Bir problemle başa çıkabilmek için kendini geliştirme ihtiyacı duyar. Problemin kişiyi zorlaması, problem çözmeye ilişkin alternatiflerin yaratılmasına ve yaratıcı düşüncenin gelişmesine katkıda bulunur. Bu yönüyle de problem çözme önem taşımaktadır (Oğuz, 2012; Oğuz ve Köksal-Akyol, 2012). Problem çözme, öğrenmenin temelini oluşturur ve problem durumunun zihinsel açıklamasını içerir (Aydoğan ve Ömeroğlu, 2004; Robertson, 2001). Kneeland (2000), olması gereken durumla mevcut durum arasındaki farkı ortadan kaldırma çabasını problem çözme olarak ifade etmiştir. Problem çözme, bir amaca ulaşmayı hedefleme, bu hedefin karşısına çıkan tüm engelleri yenmeyi kapsayan bir süreç olup kişi hissettiği gerginliği engelleri aşmak için uygun yollar bularak problem durumu ortadan kaldırmaya çalışır (Zeytun, 2010). Problem çözmeye, kişinin daha önce öğrendiklerinin içinde konuyla ilgili ne kadar bilgi, alışkanlık ve beceri varsa hepsinden yararlanır, kişi probleme bilimsel bir şekilde yaklaşır. Yani konuyu çözümler, parçalara ayırır ve bunlarla ilgili deney, gözlem ve incelemeler yapar (Güney, 2006). Problem çözmeye standart çözümler yoktur, çünkü her birinde problem durumuyla karşılaşan kişinin kendi kişiliği, gereksinimleri, motivasyon unsurları ve bireyler söz konusudur. Problemlerle karşılaşan kişinin bunu yapıcı bir şekilde çözüp çözmek istemediği önemlidir (Bedoyere, 1997). Problemleri çözmek, karmaşık bir süreçtir ve her birey bu sürecin her aşamasında gerektiği kadar etkili olamayabilir. Yeterli istek ve kararlılığa sahip

olmamak, problemi yanlış tanımlamak, gerek teknik ve yeteneklerden mahrum olmak, teknikleri etkili bir şekilde kullanamamak, yanlış bir teknik kullanmak, yetersiz ya da doğru olmayan bilgiye sahip olmak, yaratıcı ve çözümleyici zihinsel yetenekleri koordine edememek, çözümü etkili bir şekilde uygulamaya sokamamak problemlerin çözümünü olumsuz yönde etkiler (Stevens, 1998).

Okul öncesi öğretmeni, çocukların problem çözme yönünden gelişmeleri için sınıfta ana kaynaktır (Bingham, 1983). Okul öncesi öğretmenlerinin sorumlulukları arasında; demokratik, sakin bir sınıf ortamı oluşturmak, sahip olduğu tutumlar ile çocuklara örnek olmak ve kendi problem çözme becerisi ile çocukların bu becerilerini desteklemek ve onların deneyim kazanmasını saptamak önemli bir yer tutar (Özgül, 2009). Erken çocukluk yılları, zihinsel gelişim açısından en kritik dönem olmanın yanında, çocukların problem çözme becerilerinin geliştirilmeye başlanması açısından önemli bir aşamadır. Aile ve okul bu dönemde gelişim açısından kritik öneme sahiptir. Ancak problem çözme için uygun yaşantıları oluşturma ve model olma açısından okul öncesi öğretmenin rolü çok daha önemlidir. Okullarda bu becerilerin doğru biçimde kazandırılması öğretmenlerin bu yeterliklere sahip olmasını gerektirir (Gürşimşek, Çetingöz ve Yoleri, 2009). Öğretmen, çocuklara problem çözme, bilgiye ulaşma ve kullanmayı öğrenmeleri için rehberlik eder (Taşkesenligil, Şenocak ve Sözbilir, 2008). Bir materyalin kullanılmasında, bir problemin çözümünde zorlanan bir çocuğa bir öğretmen, arkadaş ya da yetişkin desteği gereklidir (Ergün ve Özsüer, 2006). Öğretmenlerin, bağımsız problem çözme yeteneklerinin kazanılmasını mümkün kılan çocuklara rehberlikleri üzerinde duyarlı olmaları gerekir. Öğretmenlerin problem çözme ile ilgili fırsatlar üzerinde iyice düşünmeleri ve bu fırsatların en etkili bir tarzda problem çözme gücünün gelişimine nasıl yararlı olacağı hususunda karar vermeleri gerekir. Öğretmenlerin ve çocukların, bir problem durumu olduğu zaman onun farkına varmaları ve aynı anlayışla problemin yarattığı engeli aşmaya çalışmaları gerekir. Bir öğretmen, çocuklara özgü problemlerin okul çevresinde bulunacağına inanmadıkça; çocukların karşılaştığı problemleri çözmek için gerçek bir istek duymadıkça; değerli öğrenmelerin problem çözme sayesinde gerçekleştiğine inanmadıkça ve bu konuda olumlu bir tavır takınmadıkça problem çözmeye uygun bir ortam yaratmakta güçlüğü uğrar. Problemlerin çözümünde çocuklar tarafından kullanılan türlü yollar üzerinde fikirler elde edebilir ve süreci çocuklar için gittikçe fonksiyonel hale getirmek konusunda kendi etkisini işin içine katabilir. Öğretmen, problem çözme davranımının, durumun ve problemi çözen kimsenin niteliğine bağlı olarak çocuktan çocuğa ve durumdan duruma ne kadar değiştiğini anlayabilir. Böyle bir anlayış, öğretmenin belli çocuklarda problem çözme yeteneklerini arttıracak alışkanlıkları, maharetleri ve tavırları gözlemek ve onları geliştirmek hususundaki duyarlılığını artırır(Bingham 1983). Bu nedenlerden dolayı okul öncesi öğretmenlerin iyi birer problem çözücü olmaları önemlidir ve aday öğretmen oldukları üniversite döneminde problem çözme becerilerini geliştirmeleri gerekir.

Yurt içinde yayınlanan çalışmalar incelendiğinde üniversitede farklı bölümlerde öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının, öğrencilerin ve öğretmenlerin problem çözme becerilerinin mezun olunan lise türü, cinsiyet, sınıf düzeyi, anne-baba öğrenim düzeyi, ailenin aylık gelir düzeyi, alan (fen-sosyal), bölüm, mizah tarzı, benlik saygısı, duygusal zeka, genel not ortalamaları arasındaki ilişkinin araştırıldığı çalışmalar bulunmaktadır (Arlı, Altunay ve Yalçınkaya, 2011; Arslan, 2001; Berkant ve Eren, 2013; Ferah, 2000; Güler, 2006; Gürleyük, 2008; Kasımoğlu, 2013; Katkat, 2001; Kışkır, 2011; Ocak ve Eğmir, 2014; Özgül, 2009; Şara, 2012; Traş, Arslan ve Mentiş-Taş, 2011). Problem çözme yönteminin eleştirel düşünmeye etkisinin incelendiği (Obay, 2009, Özcan, 2007), kişilik bozukluğu ve problem çözme becerisi arasındaki ilişkinin araştırıldığı (Yetiş, 2010) çalışmalar da vardır. Hamide-Karaca, Aral ve Karaca (2013), tarafından yapılan okul öncesi öğretmenlerinin problem çözme becerisi ve benlik saygısının incelendiği çalışmada, öğretmenlerin cinsiyet, yaş, kıdem ve öğrenim düzeyinin problem çözme becerileri üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığı; benlik saygısı ve problem çözme arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu bulunmuştur. Okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlilik düzeyleri, iletişim becerileri, empatik eğilim düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin bulunduğunu saptayan araştırmalar da vardır (Kesgin, 2006; Kesicioğlu ve Güven, 2014, Yılmaz, 2011). Yurt dışında yayınlanan çalışmalar incelendiğinde, problem çözme eğitiminin problem çözme üzerinde etkisinin araştırıldığı (Heppner ve Petersen, 1982), problem çözme becerisi ile akademik başarı, iletişim, benlik saygısı, kritik düşünme, yaş, cinsiyet arasındaki ilişkinin incelendiği (Corner, 2004; D’Zurilla, Maydeu-Olivares ve Kant, 1998; Elliott ve Godshall, 1991; Graybill, 1975; Murphy ve Ross, 1987; Uslu ve Girgin, 2010; Yenice, 2011), sosyal problem çözme ve öğrenmeyi geliştirmek için grup tartışmasının kullanıldığı (Miller ve Nunn, 2001), problem tabanlı öğrenme üzerine (Hmelo ve Cindy, 2004) araştırmalar olduğu görülmektedir. Ömeroğlu, Büyüköztürk, Aydoğan ve Özyürek (2009), TÜBİTAK tarafından desteklenen "Okul Öncesi ve 1-5. Sınıflardaki İlköğretim Öğrencileri İçin Problem Çözme Ölçeği Geliştirme" adlı proje içeriği ile birlikte okul öncesi ve ilköğretim öğretmenlerinin çocuklarda problem çözme yeteneklerinin gelişimi ve desteklenmesi konusundaki görüşlerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Çocukların problem çözme becerileri geliştirmede öğretmen katılımı ve velilerin desteği gerekli olduğunu, öğretmenlerin konuyla ilgili farklı faaliyetlerde bulunarak okullarda çalıştığını, problem çözümede bilgi ve uygulamanın gerekli olduğunu ifade etmişlerdir.

Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların eğitiminde ve öğrenme ortamında çocuğa rehber olmalarında önemli rolleri bulunmaktadır. İyi bir problem çözücü okul öncesi öğretmenin bu becerisi, okul öncesi çocukların problem çözme becerisini geliştirmektedir ve doğrudan etkilemektedir. Okul öncesi eğitim kurumunda çocuğun eğitiminde öğretmen etkisi düşünülürse, bu role ait özelliklerin önemi ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, bu çalışmada; okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme becerilerinde cinsiyet, sınıf düzeyi ve öğrenim türünün etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme becerileri üzerinde cinsiyetin, sınıf düzeyinin ve öğrenim türünün etkisini belirlemeyi amaçlayan bu çalışma tarama modelindedir. Araştırma modeli, araştırma amacına uygun ve ekonomik bir süreçle, verilerin toplanması ve analizi için gerekli koşulların düzenlenmesidir. Tarama modeli, var olan durumu aynen resmetmeyi esas alır (Karasar, 2014). Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel'e (2010) göre, tarama araştırması, bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalardır. Temelde “nedir” ve “ne idi”yi bulma amacıdadır (Balcı, 2009).

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, Mersin il merkezinde bulunan Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıfa devam eden ve gönüllü olan 310 okul öncesi öğretmen adayı oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının doldurdukları envanterlerin 14 tanesinde eksik işaretlemeler olması nedeniyle envanterlerin 14'ü değerlendirme dışı bırakılmış ve 310 öğretmen adayının envanteri değerlendirmeye alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada okul öncesi öğretmen adayları hakkında bilgi toplamak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme becerilerini belirlemek amacıyla Heppner ve Petersen (1982) tarafından geliştirilen ve Nail Şahin, Nesrin H. Şahin ve Heppner (1993) tarafından Türkçe'ye uyarlanarak geçerlik güvenirlik çalışması yapılan Problem Çözme Envanteri kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Okul öncesi öğretmen adayları hakkında demografik bilgileri elde etmek amacı ile araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu'nda öğretmen adayının cinsiyeti, sınıf düzeyi ve öğrenim türüne ilişkin sorular yer almaktadır.

Problem Çözme Envanteri: Heppner ve Petersen (1982) tarafından geliştirilen ve Nail Şahin, Nesrin H. Şahin ve Heppner (1993) tarafından Türkçeye uyarlanarak geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan Problem Çözme Envanteri toplam 35 maddeden oluşmaktadır. Bu envanterin geçerlik çalışmalarının yapıldığı araştırmalarda ölçeğin “problem çözme yeteneğine güven”, “yaklaşma-kaçınma” ve “kişisel kontrol” olmak üzere üç faktörden oluştuğunu belirten araştırmalar (Heppner ve Petersen, 1982; Taylan, 1990; Güçlü, 2003) olduğu gibi “Acelecilik Yaklaşım”, “Düşünen Yaklaşım”, “Kaçınan Yaklaşım”, “Değerlendirici Yaklaşım”, “Kendine Güvenli Yaklaşım” ve Planlı Yaklaşım”

olmak üzere altı faktörden oluştuğunu belirten araştırmalar (Erdoğmuş, 2004; şahin, şahin ve Heppner, 1993) da bulunmaktadır. Bunların yanı sıra bazı araştırmalarda (Ada, Dilekmen, Alver ve Seçer, 2010; Akęa ve Yaman, 2009; Altuntaş, 2008; Derin, 2006; Efe, Öztürk ve Koparan, 2008; Eves, 2008; Günüşen ve Üstün, 2011; Tezel, Arslan, Topal, Aydoğan, Koç ve şenlik, 2009; Türkęapar, 2009) envanter, boyutları dikkate alınmadan, toplam puan üzerinden değerlendirilmiştir. Bu araştırmada da benzer bir tercihte bulunulmuş ve envanter toplam puan üzerinden değerlendirilmiştir.

İşlem

Problem Çözme Envanteri'nin ve Kişisel Bilgi Formu'nun okul öncesi öğretmen adaylarına uygulanabilmesi için ilgili dekanlıktan resmi izin alınmıştır. Öğretmen adaylarının derslere devam ettiği dönem içerisinde her dersin öğretim elemanından izin alınarak ders başında uygulama yapılmıştır. Uygulamaya başlamadan önce öğretmen adaylarına araştırmacının amacı ve envanterle ilgili bir açıklama yapılmıştır. Uygulamaya katılmak istemeyen öğretmen adayları uygulamaya katılması için zorlanmamıştır. Envanterin uygulama süresi, yaklaşık 10-15 dakika sürmüştür. Envanterin değerlendirme süreci, uygulama sonrasında her öğretmen için tek tek yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Analizler, toplam 190 öğretmen adayının Problem Çözme Envanteri'nden aldıkları puanlar ve Kişisel Bilgi Formu'yla elde edilen veriler üzerinde SPSS (Statistical Package for Social Sciences) istatistik programı kullanılarak yapılmıştır. Betimsel istatistikler ve normallik testi sonuçlarına göre veriler analiz edilmiştir. Normallik testi sonuçları değerlendirilirken Kolmogorov-Smirnov (K-S) testi kullanılmıştır. Normallik testi sonucunda dağılımların normal olmadığı bulunmuştur. Bu nedenle araştırmada non-parametrik testlerden Mann Whitney U-testi ve Kruskal Wallis H-testi kullanılmıştır. Mann Whitney U-testi, iki ilişkisiz örneklemden elde edilen puanların birbirlerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini test eder. Kruskal Wallis H-testi ise, ilişkisiz ikiden fazla örnekleme ortalamasının birbirlerinden anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için kullanılmaktadır (Büyüköztürk, 2010).

BULGULAR VE TARTIşMA

Okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme becerilerinde öğretmen adayların cinsiyetinin, sınıf düzeyinin ve öğrenim türünün etkisini incelemek amacıyla yapılan bu araştırmanın bulgularına aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya dahil edilen okul öncesi öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre Problem Çözme Envanteri'nden aldıkları puanlara ilişkin Mann Whitney U-Testi sonuçları

CİNSİYET	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kadın	240	155.15	37236.50	8.31	.899
Erkek	70	156.69	10968.50		

Tablo 1 incelendiğinde, okul öncesi öğretmen adaylarının Problem Çözme Becerisi Envanteri'nden aldıkları puanların cinsiyete göre anlamlı olarak değişmediği görülmektedir ($U=8.31$, $p>.05$). Bu bulguya göre, okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme becerilerinin cinsiyetten bağımsız olduğu söylenebilir. Ayrıca, okul öncesi öğretmen adaylarının cinsiyetleri dikkate alınmaksızın her birinin kendine özgü bir problem çözme becerisinin olduğu şeklinde de yorumlanabilir. Ayrıca araştırma kapsamına alınan öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre sayıları incelendiğinde kadın öğretmen adaylarının sayısının çoğunlukta olduğu görülmektedir. Kadın öğretmen adayların çoğunluğu oluşturması da araştırma bulgusunu etkilemiş olabilir. Yapılan bazı araştırmalar bu araştırma bulgusu ile benzerlik göstermektedir. Hamiden-Karaca, Aral ve Karaca (2013) tarafından bir araştırmada cinsiyetin okul öncesi öğretmenlerin problem çözme becerilerinde anlamlı bir farklılığa neden olmadığı bulunmuştur. Okul öncesi öğretmen adayları ile ilgili yapılan başka bir araştırmada da cinsiyetin okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme becerileri üzerinde etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Zeytun, 2010). Üniversitede farklı bölümlerde öğrenim gören öğretmen adaylarının problem çözme becerilerinin incelendiği başka bir araştırmada ise, cinsiyete göre problem çözme puan ortalamalarında bir farklılık bulunmamıştır (Traş, Arslan ve Mentiş-Taş, 2011). Yapılan farklı araştırmalarda da cinsiyetin problem çözme becerisi üzerinde etkili olmadığı bulunmuştur (Berkant ve Eren, 2013; Çağlayan, 2007; Demirtaş ve Dönmez, 2008; Ferah, 2000; Kırılmazkaya, 2010; Kışkır, 2011; Kasımoğlu, 2013; Özgül, 2010; Tavlı, 2009; Taylan, 1990; Ulusoy, Turan, Tanrıverdi ve Kolayış, 2012; Üstündağ ve Beşoluk, 2012).

Tablo 2. Araştırmaya dahil edilen okul öncesi öğretmen adaylarının sınıf düzeyine göre Problem Çözme Envanteri'nden aldıkları puanlara ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları

SINIF DÜZEYİ	N	Sıra Ortalaması	sd	X^2	p	Anlamlı Fark
Birinci Sınıf	79	132.45	3	13.334	.004	1-2, 1-4, 2-3
İkinci Sınıf	72	181.24				
Üçüncü Sınıf	87	145.78				
Dördüncü Sınıf	72	166.79				

Analiz sonuçları, okul öncesi öğretmen adaylarının Problem Çözme Envanteri'nden aldıkları puanların sınıf düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir ($X^2(3)=13.33$, $p<.05$). *Anlamlı farklılık, birinci sınıf ve ikinci sınıf arasında; birinci sınıf ve dördüncü sınıf arasında; ikinci*

sınıf ve üçüncü sınıf arasında bulunmuştur. Bu sonuca göre sınıf düzeyi arttıkça okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme becerilerinin yükseldiği söylenebilir. Üniversitede öğrenim gören fen bilgisi öğretmen adaylarının problem çözme becerilerinin incelendiği bir araştırmada da, problem çözme becerisi envanteri toplam puanlar açısından sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Anlamlı farklılık üçüncü ve dördüncü sınıf arasındadır. Dördüncü sınıfların problem çözme puanları üçüncü sınıflardan daha yüksektir (Üstündağ ve Beşoluk, 2012). Psikolojik danışmanlık ve rehberlik öğrencilerinin problem çözme becerilerinin incelendiği başka bir araştırmada da dördüncü sınıfların problem çözme puanlarının birinci sınıfların problem çözme puanlarından yüksek olduğu bulunmuştur (Gültekin 2006). Katkat (2001) tarafından yapılan öğretmen adaylarının problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelendiği araştırmada ise, sınıf düzeyi yükseldikçe problem çözme becerisinin arttığı belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının problem çözme beceri düzeylerinde ve düşünen, değerlendirici, kendine güvenli ve planlı alt boyutlarında, sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir fark belirlendiği bir araştırma da bulunmaktadır (Ocak ve Eğinir, 2014). Gürleyük'ün (2008) yaptığı araştırmada da sınıf düzeyinin problem çözme puanlarında anlamlı bir farklılığa neden olduğu bulunmuştur. Zeytun (2010) tarafından okul öncesi öğretmen adayları üzerinde yapılan bir araştırmada, ikinci sınıf öğrencilerinin birinci sınıf öğrencilerine göre kendilerini daha fazla problem çözme becerisine sahip kişiler olarak değerlendirdikleri belirlenmiştir. Buna karşın üniversite öğrencilerinin sınıf düzeyine göre problem çözme becerilerinde anlamlı bir farklılığın olmadığı çalışmalar da bulunmaktadır (Berkant ve Eren, 2013; Gürleyük, 2008; Kasımoğlu, 2013; Kışkır, 2011).

Tablo 3. Araştırmaya dahil edilen okul öncesi öğretmen adaylarının öğrenim türüne göre Problem Çözme Envanteri'nden aldıkları puanlara ilişkin Mann Whitney U-Testi sonuçları

ÖĞRENİM TÜRÜ	n	Sıra	Sıra	U	p
		Ortalaması	Toplamı		
Birinci Öğretim	168	159.70	26829.00	1.12	.370
İkinci Öğretim	142	150.54	21376.00		

Tablo 3'te okul öncesi öğretmen adaylarının Problem Çözme Becerisi Ölçeği'nden aldıkları puanların öğrenim türüne göre anlamlı olarak değişmediği görülmektedir ($U=1.12$, $p>.05$). Bu bulguya göre, okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme becerilerini öğrenim türünün anlamlı bir şekilde etkilemediği yorumu yapılabilir. Ayrıca, öğretmen adaylarının öğrenim düzeyinden bağımsız olarak problem çözme becerilerinin geliştiği düşünülebilir. Benzer bir araştırma bu bulguyu desteklemektedir. Üstündağ ve Beşoluk'un (2012) yaptığı araştırmada, fen bilgisi öğretmen adaylarının problem çözme envanterinden aldıkları puanların öğrenim türüne göre anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada okul öncesi öğretmeni adaylarının problem çözme becerileri ile cinsiyetleri, sınıf düzeyleri ve öğrenim türleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının saptanması amaçlanmıştır.

Araştırma sonucunda, okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme becerilerinin öğretmen adayının cinsiyetine ve öğrenim türüne göre anlamlı olarak farklılaşmadığı ($p>.05$); sınıf düzeyine göre anlamlı olarak değiştiği bulunmuştur ($p<.05$)

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda şu önerilerde bulunulabilir. Okul öncesi öğretmenliği anabilim dalının birinci sınıf öğretmen adaylarının problem çözme becerilerini geliştirmek ve desteklemek için eğitim programlarına seçmeli ders olarak problem çözme eğitimi eklenebilir. Okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme becerilerini olumlu yönde destekleyici eğitim programları hazırlanarak problem çözme eğitimin etkililiği araştırılabilir. Okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme becerileri ile okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocukların problem çözme becerileri arasındaki ilişki araştırılabilir. Okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme becerilerini geliştirmeye yönelik deneysel çalışmalar planlanabilir.

KAYNAKLAR

Ada, Ş., Dilekmen, M., Alver, B. & Seçer, İ. (2010). İlk ve ortaöğretim okul yöneticilerinin problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(2), 153-166.

Adair, J. (2000). *Karar verme ve problem çözme*. (1.baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.

Akça, F. & Yaman, B. (2009). Okul yöneticilerinin problem çözme davranışlarını etkileyen faktörleri incelemeye yönelik bir çalışma. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(3), 767-780.

Altuntaş, E. A. (2008). *Okul yöneticilerinin düşünme stilleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişki*. [Unpublished master's thesis], Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.

Arlı, D., Altunay, E. & Yalçınkaya, M. (2011). Öğretmen adaylarında duygusal zeka, problem çözme ve akademik başarı ilişkisi, *Akademik Bakış Dergisi*, 25, 1-23.

Arslan, Ç. (2001). *Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. [Unpublished master's thesis], Selçuk Üniversitesi, Konya.

Aydoğan, Y. & Ömeroğlu, E. (2004). *Erken çocukluk döneminde genel problem çözme becerilerinin kazandırılması*. OMEP 2003 Dünya Konsey Toplantısı ve Konferansı Bildiri Kitabı 2, 458-468, Kuşadası.

Bedoyere, Q. (1997). *Sorun çözme teknikleri*. (orijinal adı: *Managing people and problems*). İstanbul: Rota Yayınları.

Berkant, H. G. & Eren, İ. (2013). İlköğretim matematik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin problem çözme becerilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *International Journal of Social Science*, 6(3), 1021-1041.

Bingham, A. (1983). *Çocuklarda problem çözme yeteneklerinin geliştirilmesi*. (4. Baskı). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Balcı, A. (2009). *Sosyal bilimlerde araştırma. Yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem Akademi.

Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. (11. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. A., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Corner, M. (2004). Task characteristics and performance in interpersonal cognitive problem solving. *The Journal of Psychology*, 138(2), 185-191.

Çağlayan, H. S. (2007). *Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin öğrenme biçimleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Unpublished doctorate dissertation], Gazi Üniversitesi, Ankara.

Demirtaş, H. & Dönmez, B. (2008). Ortaöğretimde görev yapan öğretmenlerin problem çözme becerilerine ilişkin algıları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(16), 177-198.

Derin, R. (2006). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin problem çözme becerileri ve denetim odağı düzeyleri ile akademik başarıları arasındaki ilişki (İzmir il örnekleme)*. [Unpublished master's thesis], Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Duman, B. (2009). *Neden beyin temelli öğrenme*. (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık

D'zurilla, T. J., Maydeu-Olivares, A. & Kant, G. L. (1998). Age and gender differences in social problem-solving ability. *Personality and Individual Differences*, 25, 241-252.

Efe, M., Öztürk, F. & Koparan, Ş. (2008). Bursa ilindeki faal futbol hakemlerinin problem çözme ve atılganlık düzeylerinin belirlenmesi, *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, VI(2), 49-58.

Elliott, T.R. & Godshall, J.F. (1991). Problem solving appraisal and psychological adjustment following spinal cord injury. *Cognitive Therapy and Research* 15, 387-398.

Erdoğan, N. (2004). *İlköğretim okulu yöneticilerinin problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Konya örneği)*. [Unpublished master's thesis], Selçuk Üniversitesi, Konya.

Ergün, M. & Özsüer, S. (2006). Vygotsky'nin yeniden değerlendirilmesi. *Afyon Karahisar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 269-292.

Eves, S. (2008). *Okul yöneticilerinin iş doyumları ile problem çözme becerileri arasındaki ilişki*. [Unpublished master's thesis], Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.

Ferah, D. (2000). *Kara Harp Okulu öğrencilerinin problem çözme becerilerini algulamalarının ve problem çözme yaklaşım biçimlerinin cinsiyet, sınıf, akademik başarı ve liderlik yapma açısından incelenmesi*. [Unpublished master's thesis], Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Graybill, L. (1975). Sex differences in problem-solving ability. *Journal of Research in Science Teaching*, 12(4), 341-346.

Güçlü, N. (2003). Lise müdürlerinin problem çözme becerileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 160, 272-300.

Güler, A. (2006). *İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin duygusal zekâ düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Unpublished master's thesis], Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.

Gültekin, A. (2006). *Psikolojik danışmanlık ve rehberlik öğrencilerinin problem çözme becerilerinin incelenmesi*. [Unpublished master's thesis], Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Güney, S. (2006). Davranış bilimleri. (3. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Günüşen, N. P. & Üstün, B. (2011). Hemşirelik öğrencilerinin problem çözme beceri düzeyleri ile kontrol odağı arasındaki ilişki. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 4(2), 72-77.

Gürleyük, G. C. (2008). *Sınıf öğretmeni adaylarının çeşitli değişkenler açısından eleştirel düşünme eğilimleri, problem çözme becerileri ve akademik başarı düzeylerinin incelenmesi*. [Unpublished master's thesis], Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Zonguldak.

Gürşimşek, I., Çetingöz, D. & Yoleri, S. (2009). Okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin bilişüstü farkındalık düzeyleri ile problem çözme becerilerinin incelenmesi. *I. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi, 18 Mart Üniversitesi, Çanakkale, Türkiye*.

Hamiden-Karaca, N., Aral, N. & Karaca, L. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin problem çözme becerisi ve benlik saygısının incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 2(3), 67-74*.

Heppner, P. P. & Petersen, C. H. (1982). The development and implication of a personal problem solving inventory. *Journal of Counseling Psychology, 29(1), 66-75*.

Hmelo, S. & Cindy, E. (2004). Problem-based learning: What and how do students learn? *Educational Psychology Review, 16(3), 235-266*.

Huilt, W. G. (1992). Problem solving and decision making: Consideration of individual differences using the myers-briggs type indicator. *Journal of Psychological Type, 24, 33-44*.

Kalaycı, N. (2006). Problem çözme. In F. Dilek Gözütok (Ed), *Öğretim ilke ve yöntemleri*. s. 151-160. Ankara: Ekinoks.

Karasar, N. (2014). *Araştırmalarda rapor hazırlama*. (18. Baskı). Ankara: Nobel.

Kasımoğlu, T. (2013). *Öğretmen adaylarında eleştirel düşünme, mantıksal düşünme ve problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi*. [Unpublished master's thesis], Gazi Üniversitesi, Ankara.

Katkat, D. (2001). *Öğretmen adaylarının problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenler bakımından karşılaştırılması*. [Unpublished master's thesis], Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Kesgin, E. (2006). *Okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlilik düzeyleri ile problem çözme yaklaşımlarını kullanma düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Denizli ili örneği)*. [Unpublished master's thesis], Pamukkale Üniversitesi, Denizli.

Kesicioğlu, O. S. & Güven, G. (2014). Okul öncesi öğretmen adaylarının özyeterlilik düzeyleri ile problem çözme, empati ve iletişim becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 9(5), 1371-1383*.

Kırılmazkaya, G. (2010). *İlköğretim fen bilgisi ve sınıf öğretmeni adaylarının problem çözme becerileri ve sosyal becerilerinin karşılaştırılması*. [Unpublished master's thesis], Fırat Üniversitesi, Elazığ.

Kıskır, G. (2011). *Öğretmen Adaylarının Bilişötesi Farkındalık Düzeyleri ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. [Unpublished master's thesis], Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Konan, N. (2013). Relationship between locus of control and problem-solving skills of high school administrators. *International J. Soc. Sci. & Education, 3(3), 786-794*.

Kneeland, S. (2001). *Problem çözme*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Miller, M. & Nunn, G. D. (2001). Using group discussion to improve social problem solving and learning. *Education, 121(3), 470-475*.

Murphy, L. O. & Ross, S. M. (1987). Gender differences in the social problem-solving performance of adolescents. *Sex Roles, 16(5-6), 251-264*.

Obay, M. (2009). *Problem çözme yoluyla eleştirel düşünme becerilerinin gelişim sürecinin incelenmesi*. [Unpublished doctorate dissertation], Gazi Üniversitesi, Ankara.

Ocak, G. & Eğmir, E. (2014). Öğretmen adaylarının problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Asya Öğretim Dergisi, 2(1), 27-45*.

Oğuz, V. (2012). *Proje yaklaşımının anasınıfına devam eden çocukların problem çözme becerilerine etkisinin incelenmesi*. [Unpublished doctorate dissertation], Ankara Üniversitesi, Ankara.

Oğuz, V. & Köksal Akyol, A. (2012). Çocuklarda problem çözme becerisi. In N. Aral (Ed), *Aile ve çocuk*. s. 217-237. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Ömeroğlu, E., Büyüköztürk, Ş., Aydoğan, Y. & Özyürek, A. (2009). Determining the views of preschool and primary school teachers over the support of problem solving skills at children. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 1, 1969-1974.

Özcan, G. (2007). *Problem çözme yönteminin eleştirel düşünme ve erişkiye etkisi*. [Unpublished doctorate dissertation], Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.

Özgül, E. (2009). *Okul öncesi öğretmenlerinin problem çözme becerileri ile öğretmenlik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Uşak ili örneği)*. [Unpublished master's thesis], Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.

Robertson, S. I. (2001). *Problem solving*. E. Sussex UK: Psychology Press.

Stevens, M. (1998). *Daha iyi nasıl... Sorun çözümlenir*. (orjinal adı: How to be a better...problem solver). İstanbul: Timaş Yayınları.

Şahin, N., Şahin, N. H., & Heppner, P. P. (1993). Psychometric properties of the Problem Solving Inventory in a group of Turkish university students. *Cognitive Therapy and Research*, 17(4), 379-396.

Şara, P. (2012). *Sınıf öğretmeni adaylarının öğrenme ve ders çalışma stratejileri, problem çözme becerileri ve denetim odağı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. [Unpublished doctorate dissertation], Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Taşkesenligil, Y., Şenocak, E. & Sözbilir, M. (2008). Probleme dayalı öğrenme teorik temelleri. *Milli Eğitim*, 177; 5-64.

Tavlı, O. (2009). *Lise öğretmenlerinin problem çözme becerileri ile tükenmişlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Unpublished master's thesis], Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.

Taylan, S. (1990). *Heppner'in Problem Çözme Envanterinin uyarlama, güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları*. [Unpublished master's thesis], Ankara Üniversitesi, Ankara.

Tezel, A., Arslan, S., Topal, M., Aydoğan, Ö., Koç, Ç. & Şenlik, M. (2009). Hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerileri ve depresyon düzeylerinin incelenmesi, *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12(4), 1-10.

Traş, Z., Arslan, C. & Mentiş-Taş, A. (2011). Öğretmen adaylarının mizah tarzları, problem çözme ve benlik saygısının incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(2), 716-732.

Türkçapar, Ü. (2009). Beden eğitimi spor yüksek okulu öğrencilerinin farklı değişkenler açısından problem çözme becerileri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 10(1),129-139.

Ulusoy, Y.Ö., Turan, H., Tanrıverdi, B. & Kolayış, H. (2012). Comparison of perceived problem solving skills of trainee students graduated from different. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 46, 2099–2103.

Uslu, M. & Girgin, Ç. (2010). The effects of residential conditions on the problem solving skills of university students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 3031–3035.

Üstündağ, S. & Beşoluk, Ş. (2012). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. <https://www.academia.edu/3017373>, Erişim Tarihi: 13.07.2015.

Yenice, N. (2011). Investigating pre-service science teachers' critical thinking dispositions and problem solving skills in terms of different variables. *Educational Research and Reviews*, 6(6), 497-508.

Yetiş, Ö. Y. (2010). *Üniversite öğrencilerinde kişilik bozukluğu yaygınlığı ve sorun çözme becerileri ile ilişkisinin incelenmesi*. [Unpublished master's thesis], Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

Yılmaz, N. (2011). *Okul öncesi öğretmenlerinin iletişim becerileri, problem çözme becerileri ve empatik eğilim düzeyleri*. [Unpublished master's thesis], Muğla Üniversitesi, Muğla.

Zeytun, S. (2010). *Okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin yaratıcılık ve problem çözme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Unpublished master's thesis], Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.